

NEWPEL BIWANE Û BIDE WENDIŞ!

Serrgêra Newepelî
Pîroz bo!

Bî serrêk ke *Newepel* weşana xo pancês rojan ra reyê bê mabeyn domneno. Hûmara yewine, ma pancêsê adara 2011î de vetbî.

Nê vîst û çar Hûmaran de hewtay panc kesan rojnameyê ma rê bi xo nuştayê xo şawitê. Nînan ra tewr tay çewres merdiman reya verêne *Newepel* de dest bi nuştîş kerdo û zafê înan nika bi domdarî nusenê.

Beno ke bi seyan merdimî zî reya verêne *Newepelî* reyde wendişê kirdkî musayê.

Rayîrê ma rast o. La ganî ma heme dest bidîn yewbînan, paştgirîya *Newepelî* bikîn û nê prosesî nêmcet nêverdîn.

Bedriye Topaç: Yew serre, yew ziwan. Û yew ziwanî rê yew pel biyayîş. *Newepelî* yew serre peyê xo de verda. No çiyode zaf muhîm o. Mi ra gore her rojname û her kovare yew zerze ziwanê ma ser de şikneno. Kovarê ma kî zaf muhîm ê. La cayê rojnameyan sewbîna yo. *Newepel* kî no het ra zaf karode weş kenê. Xebeta zaf rind a. Çünke rojname de nuştixî perwerde benê. Çünke rojname reseno zaf cayan. Vengê ziwanê ma zêdiyeno. Ez hêvî kena ke şarê ma heme xo mamosta û nuştixê ziwanê xo vînenê. Ziwan ma rê dîyarîya Homayî ya. Kamcîn semed ra beno wa bibo heqa tu kesî çin a ke zerze ziwan ra do. Elbet tayê çî destê ma de nêbî la tayê çî kî destê ma der ê. Lazim o ke ma rojname û kovaranê xo rê wayîr bivejîyme.

Weqfa İsmail Beşikçi Dîyarbekir de Ameye Daşinasnayene

Heto çep ra: İbrahim Gurbuz, Rüşen Arslan, İshaq Tepe

Roja 26.02.2012 yewşeme, saete 13.00 de, salona tîyatroyî ya şaredarîya bajarê girdî yê Dîyarbekirî de seba daşinasnayîşê Weqfa İsmail Beşikçi kombîyayîşêko umûmî virazîya. Serekê Hak-Parî Bayram Bozyel, parlamentera Dîyarbekirî Leyla Zana, serekê şaredarîya bajarê girdî yê Dîyarbekirî Osman Baydemîr, serekê şaredarîya Sûrî ya Dîyarbekirî Abdulah Demirbaş zî tede qasê hîrê sey roşinvîr, sîyasetkar, îdarekarê rêxistinane sivilan yê Dîyarbekirî beşdarê kombîyayîşî bîy. **dewamê ey 3'de**

Şeyda Asmîn: *Newepel* ma rê bimbarek bo. *Newepel* seba ziwanê ma xelatade bimbarek a. Bi ey ra ziwanê ma her şoro serê herra ma de vile bibo. Kokê ziwanê ma tayê bîn xorîn şoro. Gilê ey sixlet bê. Velgê ey hîra û sixlet bo. Ez bawer kena ke *Newepel* nê rolê xo rind biyaro ca. Serrgêra *Newepelî* ya jûyîne pîroz bo. Emrê xo derg bo. Rind ke ti esta *Newepel*...

Mutlu CAN: Verê verkan ez yewserrîya *Newepelî* pîroz kena. Fîlologê fînîjan Antti Jalava vano ki "Ziwanê dayikê çermê min o, ziwanê bînî zî (yabancı diller) kincê min ê." *Newepelî* rindekiya çermê ma ma rê musna. Omid, heyecan û bawerîya ma zêdna. Warê kurdîtiye de ma rê cayêde xususî û seba naye zî ma rê rûmete na ro. *Newepel* de keda kamî esta ez hemîne rê yew bi yew sipas kena û hemîne pîroz kena.

Ednan Bermazî: Rojnameyê *Newepelî*, ez vana ke zaf rind bi. Tabîkî xetayî, nêzonayîş helbet beno. Girweyê şima no dem de zîyade zor o. Ma nuştîş şima ra musenê. Ez ney vana, eke îmkanê ci esto çapkerdişê rojnameyê ma daha rind bo.

Gula Sûre û Ziwanê Dayîke

Firat BULUT

Ez dewe de bîya pîl. Keyê ma mezra de bi. Mezrayênda xewle, bê cîran, bê şênî bî. No sedem ra embaza min a tewr hewl û sadiqe xoza bî. **5**

Wahîra Manga Şina Wahîrda Herî ra Do Wazena

U. Farûq ÇETÎNKAPLAN

Çi şermêndo giran o ki zuwanêndo şîrin yeno qedexe kerdene. Nay ra deha ehmeqênda girdi, cayêna di çînî ya. **6**

ÇEŞM-Î DİL

Ethno-Jazz | Mystische Klänge aus Anatolien

Hozanê kurdan Mîkaîl Aslan û hunermend Erkan Ogur yew mude yo ke Ewropa de pîya bi nameyî "Çeşm-î Dil" konseran danî. **3**

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Bî serrêk ke *Newepel* weşana xo pancês rojan ra reyê bê mabeyn domneno. Hûmara yewine, ma pancêsê adara 2011î de vetbî.

Amancê ma yê awankerdişê komela **Ziwan-Komî** zî vetişê *Newepelî* zî no bi ke ma senî kirdkî aktuel bikîn; ma kadroyan perwerde bikîn ke wareyê nuştîşî de, edebîyat û huner de kirdkî aver şero. Çünke ziwan bi nê xebatan aver şino. Nika ma fetelîne xo ra pey bala xo danê na xebate ser, heqîqeten zî tarîxê ma de nê her di teşebusî zî ceribnayîşê muhîm û tarîxî yê. Ma çend kesê ke merkezê na xebate de yîme, ma gelek ezîyet û zehmetî ante, nika zî rewşa ma nêvuriyaya. La gama ke ma ewnênê firêzeyê xo ra, ma kar û zerarê xo danê têver, heme ezîyet û zehmetî vîrê ma ra şinê. Herinda dej û dirbetê ke bêfesal û bêhurmetan ra nat û wet ginayê zerrîya ma ro, cayê ê birînan de gul û vilî abenê...

Eke ma raşte vajîme, esas problemê ma kurdan xora zaf giran ê. Kurdbîyayîş bi xo karêko zehmet o. Çünke ma mîletêko bindest îme; ma her çiyê xo de ereymende yîme. La eke merdim

hema reyêk hîsîyatê milî nas bikero; doza welatî de, doza aver-şîyayîşê neteweyî de serkewtişî tehm bikero, dinya de tu zewqêk ney ra weşêr çin o.

Ez hema sere de naye vajî, înanê ke bîzzat nuştayê xo ma rê şawitê, înanê ke hetanî ewro *Newepel* de nuştî, 75 kes ê. Înanê ke roportaj dayo, yan ma vajîme nuştîxê sey şair Memî, sey Ehmedê Xasî, sey Şêx Evidirehîmî ke ma nuştayê înan çimeyan ra neql kerdê tede nîyê. Nê 75 kes ra tewr tay 40 kes ra reyê verêne *Newepel* de dest bi nuştîşî kerdo. Mîyanê yew serre de çarçewaya na xebata mutewazî de; hem kursan hem zî weşanayîşê *Newepelî* reyra çewres kes an dest bi nuştîşê kirdkî kerdo. Nînan ra qismêko muhîm, tewr tay nêmeyê nînan, êdî daîmî nusene. A serkewtişê ma no yo.

Ez nika nameyê nê 75 nuştîxanê ma yê nê 24 hûmaran dana:

Adir Tilistone, Alî Aydin Çiçek, Alî Beytaş, Ayhan Sarigol, Bawer Xebat, Bedriye Topaç, Berxwedan Pîraniy, Bîlal Zîlan, Burçîn Asna, Cemal Azij, Deniz Dilar Pîrejmanij, Doxan Karasu, Duzgun Axdat, Ednan Bermazî, Ehmed Kirkan, Ehmedê Dirihî, Elîyê Qasimûn, Emîne Guzel, Enwer Yilmaz, Erdal Demir, Esra Altun, Ezîz Derdan, Ferat Roşna, Ferîde Sêwrekij, Gursel Bîngol, Hesê BELÊ, Hesên Çakir, Hesên Fehmî

Kara, Hesên Giran, Huseyîn Çakan, Huseyîn Karakaş, İbrahîm Bîngol, İrfan Sîmserkîsij, İsmail Guven, J. İhsan Espar, Lezgîn Gozen, M. Sebrî Akgonul, Mahîr Dogan, Malmîsanij, Mehmed Seyîtalîoglu, Mehmed Yergîn, Menaf Mutlu, Meqsed Muqrîyanî, Mistefa Gomayij, Mistefa Karadagli, Mistefa Şahîn, Mucahîd Baran, Murad Bakudan, Murad Canşad, Mutlu Can, N. Celalî, Nadîre G. Aldatmaz, Netîce Altun, Newzat Anuk, Newzat Valêrî, Nûrî Keleş, Osman Tetîk, Pişar Xançukij, Rezan Yalinkaya, Rindê Becerîklî, Rohelat Aktulum, Roşan Lezgîn, S. Ozan Aslan, Serdar Bedirxan, Seyîdxan Kurij, Sînan Sutpak, Şeyda Asmîn, Umer Farûq Çetînkapan, Umer Farûq Ersoz, Wehdet Sîwanij, Weysel Hanyildiz, Wisivê Murtî, Xeyrî Yaşar, Xursîd Mîrzengî û Zerrweş Xodî.

Xebata ma de çîyo tewr muhîm no yo ke ma yew bi yew nuştîxanê xo de eleqedar benê. Bitaybetî nuştayê ke înternetî ser a yenê, ma karê redaktekerdişî sey perwerdeyî gurenênê. Ma nuşte kamca de rast kerdo, bi rengo sîr îşaret kenê, nuştîxê yan nuştîxî rê apey şawênê ke şeklo rastkerde û şeklo verên bidê têver, muqayese bikerê. Bi no qayde xeletîyanê xo bivîne ke reyna hîna rast binusî. No metod perwerdeyêko rastîn o.

Ganî ma naye zî xo vîr ra nêkîme. Nuştîş ra teber, beno ke bi

seyan merdiman zî reya verêne bi *Newepelî* dest bi wendişê kirdkî kerdo.

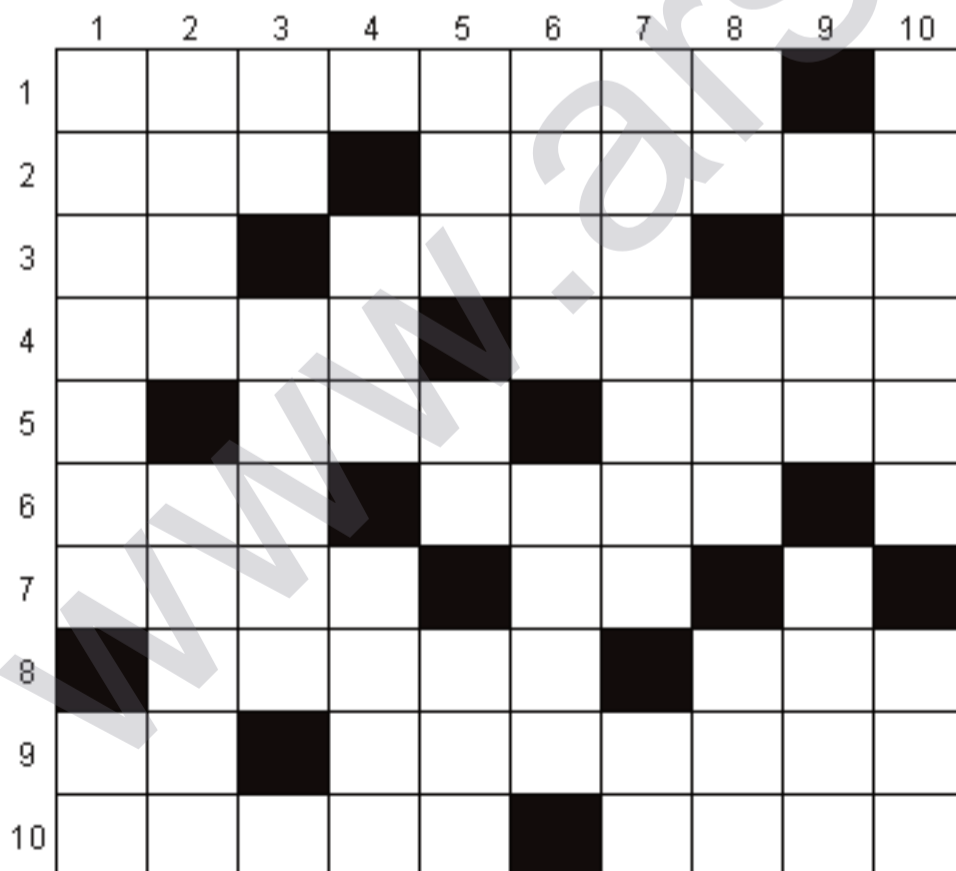
Mi 1995 ra hetanî 2001 rojnameyê *Azadîya Welatî* de nuştêne. Yeno vîrê mi, destpêk de hûmara nuştîxanê ke mîyanê sînore Tirkîya de kirdaskî nuştêne, des kes an ra vêşêr nêbî. La bi sayeyê weşana *Azadîya Welatî*, *Nûbihar*, *Rewşen* û sewbîna kovaran, ewro belkî hezar ra vêşêr kadroyê nuştîxîya kirdaskî virazîyayê. Eke ma zî nê prosesî wina dewam bikîn, ma wayîrîya rojnameyê xo bikîn, ez bawer a ke mîyanê çend serran de kadroyê kirdkî zî êdî bi sey an virazîyenê.

Ziwanê ma îmkananê dewlete ra bêpar o. Ma mecbur ê ke nê venganeyî bi medyaya xo, bi xebata xo ya sivîle pir bikîn. Na merhele de sewbîna çareyê ma zî çin o.

Şarê ma ra, mîletê ma ra, wendox û nuştîxanê ma yê bihîsîyatan ra ricaya ma na ya ke, ma pêro pîya bineyna xeyret bikîn. Hetê madî ra, hetê vilakerdişî ra, hetê peydakerdişê aboneyan ra kêmanîyê ma zaf ê. Ma bineyna paştî bidîme na xebate, bineyna xeyret bikîme.

Keda gelek kes an xebata ma de esta. Nika ca çin o ke ma nameyê hemîne binusîn. Înşalah yewna nuşte de ma do qalê înan zî bikîn. Nika ma heme dost û embazan rê yew bi yew sipas kenîme.

X A Ç E P E R S

ÇEPA-RAST

1- "... .. Pêre" (romanê Munzur Çemî)

2- weyra, eksê "tîya"yî - esîl bîyayîş, esîlîye

3- Sembolê lorentîyumî - bi îngilizkî "estare"

CORA-CÊR

1- Vila newrozî, gulgeşe - dat, mam

2- Cayo dûrî, cayo dûrê destî - Wextê hereketê Şêx Seîd Efendî de organîzasyokê kurdan

3- Labelê, feqet - qismê nimajî

4- Sipî, eksê "sîya"yî - Pey ra, dima ra

5- Cayo ke rayîrî yan zî dereyî resenê pê - herfê bêvengî yê

4- Barîçek, eksê "qalind"î - belxur

5- Binge, binaşe - sirf

6- Gede, doman, tut - bi îngilizkî "ber, keyber"

7- Serbest, azade, hur - herfê bêvengî yê "tanî"

8- Ate, waye, wake - reya, ristim, rîç

9- Mîyanê "dadî" - bextwaştî, bextwaz

10- "Bi xo sîr o, ... ra lome keno" (îdyom) - rehet, eksê "zor"

"lode" - destî, cerr, meri

6- Binge, binyad, esl û feslê çiyêk - xan, cayê raywanan û turîstan

7- Vazdayîşo ke mesafeyê xo 42.195 m yo - tewranîye

8- Milet, şar - eksê "pey"î - yew, çew

9- Vengdayîşê nimajî - mamosta, malime

10- Qebulnêkerdiş, vervejîyayîş - rike, xerez

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	R	E	N	Ç	B	E	R		Z	N
2	O	D	A		A	Z	A	D	Î	
3	Y	A	X	E	R		Z	A	Z	A
4	Ê		I	C		B	Î	Y	Î	Ş
5	M	A	R	U	L	A		Ê	Y	Î
6	U	M		R	Î	Ş	E		E	Y
7	R	E	Z		M	Î	Z	E		A
8	A	Y	E	R	A		A	S	A	N
9	D	E	R	Ê		Î	N	A	N	
10	Î		E	S	L	A		S	Î	S

Weqfa Îsmâil Beşikçi

Dîyarbekir de Ameye Daşinasnayene

>> Verî ke kombîyayîş dest pêkero yew silayt û yew zî sîn-evîzyon derheqê fikr û xebata awankerdişê weqfe de ameyî nîşandayîş. Dima serekê weqfe Îbrahîm Gurbuz, muhasibê weqfe Îshaq Tepe û endamê desteyê îdareyê weqfe ra Rûşen Arslanî derheqê fikr, ronayîş, xebata ke hetanî nika ameya kerdîş de, ancî derheqê proje û ameyeyê weqfe de derg û dila melumat da. Îshaq Tepeyî bi kurmanckî qisey kerd. Îbrahîm Gurbuz û Rûşen Arslanî bi tirkî qisey kerd.

zelê ey zî Dîyarbekir de bo."

Rûşen Arslanî zî derheqê rewşa madî ya weqfe de melumat da, va, "Îsmâil Beşikçi keyeyê xo yê Anqara, yê Îskilîpî, heme kitabê xo û heqê telîfê kitabê xo bexşê weqfe kerdê. Îbrahîm Gurbuzî Beyoglu yê İstanbulî de di dayîreyê xo bexş kerdê. Sewbîna zî gelek kesan ardimo madî dayo la seba ke ma projeyanê xo tetbîq bikîn, ma paştgirîya kurdan wazenê. Ma wazenê ke gelek kesî bibîn ardimkarê dilxwazî yê weqfe, tayê bi hetkarîya madî tayê zî bi het-

Îshaq tepeyî qiseykerdişê xo de va, "Îsmâil Beşikçi bi fikrê xo, bi mucadeleyê xo rayîrê kurdan roş kerdo. Ma bi ronayîşê na weqfe wazenê fikr û mucadeleyê Îsmâil Beşikçiyî mîyanê milletê ma de, hîna zaf zî mîyanê ciwanan de vila bikîn û bidîn şinasnayîş, bidîn ciwînayîş. Davîst hezar kitabê ke Îsmâil Beşikçi şeştî serran de arê dayê, nika sey kitabxaneyê cigêrayîşî, çarçewaya weqfe de nêzdîye ra kewenê xizmetê cigêrayoxan."

Îbrahîm Gurbuzî verî derheqê cuya Îsmâil Beşikçi de gelek melumat da, dima va "Ez serra 1991 ra nat şexsen Îsmâil Beşikçiyî şinasena. Ey ge-ge vatên, eke ez rojêk bimirî, aileyê mi do kitabê mi bi kîloyan sey xaxidî biroşê. Naye ser o, ez tim fikirîyayêne. Axir ma çend embazî amey têhet û ma weqfe rona. Nika weqfe İstanbul de ya la ma wazenê merkezê weqfe biyarî Dîyarbekir. İnşalah Homa emro derg bido, ma wazenê me-

karîya entelektuelî keda xo bikî mîyanê xebata na weqfe."

Dima serekê şaredarîya bajarê girdî yê Dîyarbekirî Osman Baydemirî qisey kerd. Osman Baydemirî va, "Fikr û vateyê Îsmâil Beşikçi zî hendayê radyoyê Erîwanî û medreyanê kurdan virazîyayîşê kesayetîya mi ser o bi bandur ê. Beşikçi Galîleoyê seserra vîstine yo. Ey bi fikrê xo roş da tarîtiya ke ancîyaybî kurdan ser."

Cuwa pey zî, serekê şaredarîya Sûrî Abdulah Demirbaşî qisey kerd, va "Ez pêşniyaz kena ke ma Îsmâil Beşikçi bikîn hemşeriyê rûmetî yê Dîyarbekirî."

Weqfa Îsmâil Beşikçi, roja 07.01.2012 ke roja dayîkerabi-yayîşê Îsmâil Beşikçi de, bi beyanatêkê çapemenîye seba rayapero yî amebî eşkera kerdene. Seba daşinasnayena Weqfa Îsmâil Beşikçi zî roja 14.01.2012 de Stokholm de û roja 18.02.2012 İstanbul de yew kombîyayîş virazîyabi.

Swêd de Ferhengsazîya Kurdkî Munaqêşe Bîye

Federasyonê Komelanê Kurdîstanî yê Swêdî, Kitabxaneyê Kurdî yê Stokholmî û Komela Nuştoxanê Kurdan ya Swêdî bi munasebetê roja ziwanê dayîke ya cîhanî, roja 26.12.2012 de Kitabxaneyê Kurdî de derheqê ferhenganê kurdkî de yew panel viraşt. Gulbar Emîn, Malmîsanîj û Reşo Zîlan sey panelîst beşdar bîy. Panelê ke Sidqî Hirorî îdare kerd de gelek kurdê ke Swêd de ciwînenê amade bîy.

Malmîsanîjî tecrubeyê xo û xebata ferhengsazîya Grûba

Xebate ya Vateyî ser o melumat da. Dima Gulbar Emîn qalê xebat û tecrubeyê ferhengê grûba tercumanan kerd ke bi sorankî ferheng amade kenê. Peynî de zî Reşo Zîlanî tecrube û xebata grûba Kurmanckî ser o agahî day.

Qismê diyinê panelî de zî persê beşdarî ser o munaqêşe û krîtîkkerdişî dewam kerd. Peynîya panelî de nameyê her hîrê dezgeyanê amadekaran yê nê panelî ser o her kesê ke panel de amade bîyo rê yew kitab ame dîyarîkerdiş.

Çeşmî Dil Ewropa de yo

Seyîdxan Kurij - Essen

Hozanê kurdan Mîkaîl Aslan û hunermend Erkan Ogur yew mude yo ke Ewropa de pîya bi nameyî "Çeşm-î Dil" konseran danî.

Înan konsero verên yê Çeşmî Dil yewendesê aşmê sibate de bajarî Swîsre **Fribourg de, yê diyin bajarî Awusturya Graz de dabî.**

Her di hunermendan cuwa pey Almanya de konserê xo yê verên hewtêsê aşmê sibate de bajarî Bielefeld de salonê "Kuhlo-Realschule" de, yê diyin zî heştêsê sibate de bajarî Essen salonê "Haus der Technik" de da.

Konserê Essenî heştêsê sibate de seate 19:30 şan de dest cîkerd. Konser de hendayê 500 goştarî hedre bîy. Hunermend Mîkaîl Aslanî deyîrî kirdkî, Erkan Ogurî zî deyîrî tirkî yê gelêrî pêşkêş vatîy. Erkan Ogurî deyîrî gelerî yê tirkî bi terzî cazî pêşkêş kerdî. Her di hunermendan tayê deyîrî xo zî sehne de pîya pêşkêş kerdî.

Mîkaîl Aslan û Erkan Ogurî muzîkî xo sey muzîkê etno caz name kerd. Muzîkî her di huner-

mendan de zî harmonîya muzîkê kehen û neweyî yê rojhelat û rojawanî, yê gelêrî û modernî estbî.

Mîyanî goştaran de almanî zî estbîy. Xora her wext almanî konseranî Mîkaîlî de sey goştar hedre benî.

Mîkaîl Aslan semedê konseptê Çeşmî Dil va, "Muzîk, deyîrî semedê yewbîn fehmkerdişî ya, semedê yewbîn ra nêzdîbîyayîşî ya wasitayê zaf muhîm î. Çike muzîk xîtabî ruhi insanan keno. Wext ke cîya-cîya şarî kilamanî yewbîn ruhî xo de hîs bikerî, hîna hol eşkenê empatî bikerî. Mi cuwa ver zî nê bajaranî Almanya de zaf konserî day. Xora ez Almanya de ciwîyena. La ez raya verên a ke bi Erkan Ogurî ya pîya konseran dana. Konserî ma zaf baş vîyerenî, ma eleqeyî şarî ra zaf memnûn î. Ma wazenî muzîkî Anadolî û Kurdîstanî Ewropa de bidî sinasnayîş. Nê konserî ma hema rûmenî."

Mîkaîl Aslan û Erkan Ogurî newêsê sibat de bajarî Swîsre Lienz de zî yew konser da. Hîris û yewê aşmê adare de bajarî Almanya Münih de û roja yewê nîsane de zî Stuttgart de konser danî.

DÎQETÊ ABONEYAN RÊ!

Bi na hûmare aboneyîya zafê aboneyanê ma tamam bîye. Xora hetanî nika yan ma seba şeş aşman (mengan) yan zî seba serrêk heqê aboneyîye girewtbî. Seba ke ma weşana xo dewam bikîn, eke aboneyê ma aboneyîya xo newe bikê, bitaybetî zî ma rê aboneyanê neweyan peyda bikê, seba domdarîya xebata ma zaf baş beno.

Seba aboneyîye newepel@hotmail.com rê binusîn.

Serrgêra Newepelî Pîroz bo

Seyîdxan KURIJ

Senî ke sosyolog Benedict Anderson kitabî xo "Cematê Xeyalî" de dergûdila îzah keno, prosesî miletbîyayîşî de rolî çapemenî û bitaybetî zî kovar û rojnameyan zaf muhîm o. Çünke yew welat de însanê ke yewbînan nas nêkenî, bi kovar, rojname, radyo û televîzyonan pêhesîyenî ke bajar û dewanî bînan de, yanî, cayanî bînan de zî însanî bînî estî ke ê zî zîwanî înan qisey kenî, sey înan ê. Yanî, ê yew camat ra yî. No qayde, însanî gam bi game benî wahaî vînayeyê mîlî.

Mîyanî ma kurdanê ke kirdkî qisey kenî de hetanî nê serranî peyênan kovar û rojnameyê perîyodîkî çîn bîy. Raya verêne kovara *Vateyî* 1997 de dest bi weşana xo kerd û bi hawayêko perîyodîk heta nika weşana xo rûmena. Nê rojan hûmare 37. ya *Vateyî* weşaniya. Grûba Xebate ya *Vateyî* û kovara *Vateyî* samedê standardîzekerdiş û verdşiyayîşî zîwanî ma ya yew xizmeto zaf pîl kerdo. La tesîrî *Vateyî* bisinor bi. Kovara *Vateyî* hem yew serre de tena çar hûmaran weşanena hem zî hetî naverok û zîwanî ra xîtabî yew qismê wendoxan kena. Yanî encax eleqeyê yew qism wendoxanî bellîyan kena. Cematî ma de kemaî û hewcetiyê yew rojnameyê estbîy.

Nê embazanî ke yew serrî cuwa ver qerar girot ke rojnameyê *Newepelî* vejî, yew qeraro zaf ca de girot. Weşanayîş û vilakerdişê rojnameyê *Newepelî* çend hetan ra yew gama tarîxî ya. Raya verên a ke tarîxî ma kirdan de yew rojnameyo safî

kirdkî hende wexto derg (yew serre) bêvindertiş weşaniyeno. No rojname welat de bajaro sey Dîyarbekirî de çap beno û beno vila. Rojname eşkeno xîtabî yew profilê zaf hîra yê wendoxan bikero. Çünke nuştayî ey hîna sade û kilm î, nuçe û roportajî wendoxan rê hîna enterasan yenî. Wendoxî ma musayeyî nuştayanî derg û hetî naverok ra giranan nîyî. Rojname hîna rehet beno vila û hîna zaf cayan de yeno rotiş. Kovarî tena kitab-roşan de yenî rotiş. Yew çiyê zaf muhîm zî no yo ke no rojname ne bi dest û ardimî yew hêzê siyasî ney, bi însiyatîfî yew komela sîvil-demokratîk, hetî siyasî ra xoser û zafvengin yew weşanayîş. Heta nika zafê kovar û rojnameyê kurdan bi însiyatîfî hêzanî siyasîyan ameynî neşkerdiş. No rid ra zî rolî rojnameyê *Newepelî* zaf muhîm o. Heme şarî ma eşkeno *Newepelî* sey rojnameyê xo qeub bikero û wahaî vecîyo. Çünke rojname ne bi armanco siyasî, bi armancî vilakerdişî kulturî ma û verberdişî zîwanî ma yew weşanayîş. Wexto ke ez vana siyasî, helbet

qedî mi sîyaseto rojane yo.

Ez bi xo awanbîyayîşî Komela Zîwan, Huner û Kulturî (Zîwan-Kom) û weşanayîşî rojnameyê *Newepelî* yew gama tarîxî vî-nena. Çünke seke mi cor de nuştê, na yew xebata sîvil a. Samedê ke yew cemat de demokrasî ca bigêro û cemat azad bo, estbîyayîşî kesani, bitaybetî zî roşnîrî ke girêdayiyê dewlet yan zî yew otorîteyê siyasî nîyî, wahaî însiyatîfî yî û serbest û azad fikirîyenî, zaf muhîm o. Xora rêxistinî sîvil-demokratîk zî bi destî nê qeyde însanî yenî awankerdiş. Yew cemat de rêxistinî sîvil-demokratîk çiqas bi hêz bîy, wahaî însiyatîfî bîy, o cemat hende sey yew cemat demokratîk yewo tarîfkerdiş. Hêvîya mi na ya ke komelî sey komela Zîwan-Komî û rojnameyê sey rojnameyê *Newepelî* cematê ma de zaf bîy.

Her çî ra ver *Newepelî* ganî fonksiyonî yew rojnameyê bîyaro ca, fonksiyonî kovar nêvîno. Yanî ganî *Newepelî* ca bido xebiran, raportanî kilman, roportajan û çiyani enteresanê bînan, la ganî nuştayî kilmek bîy. Gege nuştayî zaf derg û tercumeyî sonik yan zî hîkayeyanî zîwananî xerîban yenî weşanayîş. No karî rojnameyê nîyo.

Ez roja verên ra derheqî standardîzasyon de zaf wişk nefikiriyena. Ganî ma no derheq de zî wahaî toleransî bîy. Çünke lazim o pêro feki kirdkî vecî orte, nuştê û wendox pêro fekanî kirdkî nas bikerî. Bi taybetî zî samedê xebatê zîwanî ya ganî heme materyalo xam vecîyo orte.

Ez *Newepelî* rê serfirazî wazena...

Nadîre G. Aldatmaz: Mi ra ke *Newepelî* pers kena ez nîya vajî. Serê zerrîya mi de sayêke teyrê bî. Teyrode sîya nata bota çîv dayênê. Waştênê ke bixeleşîyo ra û rapero şêro. Labelê bese nêkerdênê ke vejîyo teber. Her ke çîv da perr û pencikê xo kewtênê ere sêneyê mi, ortê gonî û gonaşîrî de verdênê. Solixê mi birnênê, ez amênê ke biteqî. Mi kî wastênê ke teyrê xo vejî teber. La rayê çîne bîye. Ya kî mi rayê nêdîbî. Rozê raya mi kewte ere Mêrdîn. Teyrê mi hêdî-hêdî zereyê mi ra vejîya. Labelê perrê xo şîkîyaybî. Honde ke çîv daybî, ci ra perrî nêmendîbî. Rozê kî ez şîya Dîyarbekir. *Newepelî* teyrê mi rê bî perrî. Gonîya kulanê mi vindarna. Ez hêvî kena ke omrê xo derg beno û kulanê zaf kesî rê beno derman, sey mi hesreta zaf kesî vindarneno. Merdim çend zîwanan zaneno wa bizano, çiqas rind qisey keno wa qisey kero. Ê zîwanan de çiqas waneno wa biwano, wa binuşno unca kî qet toa herindîya zîwanê maye nêceno. Seke qet yew rojnameyê herindîya *Newepelî* nêcêno.

Osman Tetîk: Ewro rojnameyê ma yê kirdan *Newepelî* serra xo ya yewine de yo. Wa ma rê xeyrin bo! Roja ke vejîya, a roje ra nat her nême û peynîyê aşme de ma *Newepelî* pawit. Seke ti mîyanê wele de yew çeylê adirî bipawî. Seke ti kilê cehenemî de têsaniye ver yew uskurayê awke bipawî... Çi wext ke rasa destê ma, ma rê yew cayo şinasî ra boyê vilan, boyê herre û boyê hesrete arde. Ê dima zî vateyî... Ma rê vateyî ardî. Ê vateyê ke ma mîyanê yew şarê xerîbê xo de vîndî kerdê, ê vateyê ke ma dewan de dekerdbî zereyê yew nuştayî (muska) û mabênê kerreyanê dêsê xirban de verdey, *Newepelî* ê vateyî pêro arê dayî û ardî hetanî keyeyê zerrîya ma. Nika ê vateyî sey helmê Mesîhî heyat danê ma. Homa çimeyê nê royê zelalî nêpeysno.

Adem Karakoç: Serrgêra *Newepelî* şarê ma rê xeyrin bo! Yew serr a ke ez *Newepelî* zerrî ra teqîb kena; ez bi xo xeylî çî *Newepelî* ra bander bîya û hema zî bander bena. Vetişê *Newepelî* gureyeko gird û zehmet o. Nê gureyî rê wext, xebatkar û heme çî ra ver butçe lazim a, ganî ma rojnameyê xo bêardim nêverdî.

Doxan Karasu: Par nê wextan nameyê rojnameyê *Newepelî* nîya pa wa û *Newepelî* ame dinya. Mîyanî yew serre de *Newepelî* şitî dayikê xo ra bi a. Bulî şî û hêvîyê mi a ya ke nîzdî ra kewno pay zî. Ganî ma pêro kirdî wayîrtîya enî rojnameyê vecîme. No rojname hêvîyê ma ya, wayîrtîya zîwanê ma keno. *Newepelî* dest, ling, çim û zîwanê ma wo. Zîwan muhîm o, *Newepelî* hetê zîwanî de destgîrê kirdan o. Ez zerrê xo ra vano ke şikir kê ti estî *Newepelî*, şikir ke mi to sinasna. Homa serfirazîye bido to, kemasî nêdo ê hevalan ke ha to çap kenî û to ra hes kenî. Rayîrê to akerde bo, xizmetê to û hîmetê to bereketin bo.

Serdar Bedirxan: Şewêk mi hewn dî ke dinya homey rojnameyê tîmîyankewteyî cayêk de erzîyay pêser. Mi înan mîyan de *Newepelî* dî, mi destê xo derg kerd girot, mi dî ke şeş pelî yo û orte de zî yew pel esto, pêro pêsero bîyo hewt pelî û seke hewte de reyêk bivejîyo. Bi nimaj, ez e-postayanê xo ra ewnîyaya, tede mektubo ke Roşanî ra ameyo estbi. Roşanî vatinî, seba serrgêra vejîyayîşê *Newepelî* fikr û hîsanê xo, bi kilmek, binusî. Mi zî no hewnê xo nuşt. Geşbîyayîş, averşiyayîş heta bi hetan estbîyayîşê zîwanê ma waştîş hewnê ma yo û *Newepelî* zî xizmetê nê waştîşê ma keno.

Mistefa Gomayij: Rojnameyê *Newepelî* ma kerdî wayîrê şexsiyetî. Zonê ma rê zî bîyo estune. *Newepelî* ruhê ma ano têhet û armanca ma keno yew. Îna nuxta de *Newepelî* zahf-zahf muhîm o. Çünkî rojnameyê *Newepelî* ma ra vano: Ey gelê kurdan (kirmanc/kirdas), no rojname yê ma hemîne yo. Dest bidîn yewbînan. Şew-roje keye de, çarşî de, bazar de bi zîwanê xo qisey bikerî. Pê wendiş û nuştîşî ya xo, zîwane xo bikerî zîwanê sûke û perwerdeyî. Eke ma vanê wa kirdkî vîndî nêbo, sewbîna çareyê ma çin o. Ez bawer kena ke ma roje bi roje aver şûnî. Na roje zî Homayî ma rê kerde qismet, hûmara 24. ya rojnameyê ma zî vejîya. Ma omîdwar ê ke *Newepelî* her daîm baqî bo.

Kayê Qeçan

Neşet GUVEN

Ma hîrê embazî bî. Ma hela sewray şîyê mektebo verên, hela şanî zî ma şîyê Erasa. Erasa de pîyê mi, birayê Serwetî û pîyê Serhadî elafîye kerdê. Ma şîyê alîkarîya înan.

Erasa cayê bazirganîye yo. Tede xele, cew, merciwî, nehayî, gubre ûsn. roşiyênê. Erasaya Girê Sûrî yê Sêwregi bi name û veng a.

Erasa cayê camêrdanê girdan a. Vêşane dewijî yenê. Tayn ci ra yenê xele û cew herînenê tayn zî xele, cew, merciwî, nehayî anê roşenê. Erasa de cayê kay çin o, cayêndo cidî yo. Na rewşe goreyê ma domanan nêbî. Ma hîrê heme embazan her ki firsend dîyê, ma kay kerdê. Yan kî ma Erasa ra vijîyayê tever û filîmên ardê jewên ser de. Zewbîna sebrê ma nêameyê.

Ge-ge embazê ma Serwetî vatê, "Hadê ma şîrî Ap Ebûzerî ser." Embaz Serwetî tewr nêbîyaye bi. Çîyo ke nêameyê ma vîr, ey ardê ma vîr û filîmên viraştê. Ge-ge ey sînorê kayê ma ravîyarnayê. Hedefê Serwetî tim Ap Ebûzer bi.

Ap Ebûzer beqal bi. Çî-mîyo ke dewijan herînayê ey het estbî. Çîyo tewr kehen ey het vînyayê. O wext cixaraya "Birinci" estbî. Qando ke kesî nêşimitêne qedîyaybî, nêameyê Sêwregi. Ka Serwetî zanayê ke Ap Ebûzerî

het cixara Birinci esta. Ap Ebûzerî zî ê cixareyî refanê corênan de hewa daybî. Çunke kesî nêwaştê û nêşimitê.

Ap Ebûzerî domanîya xo de nêweşîya sûrikan vîyarnaybî. Çimê ci bibî şaşî. Çimê ci jew veracêr jew veracor wînyayê. Her ke ma şîyê Ap Ebûzerî ser, Serwetî vatê "Ap Ebûzer, cixara Birinci bide ma." Ap Ebûzerî zî vatê, "Lîya ma şima se bikerê nê cixarayan? Nêbo-nêbo şima bişimê ha!" Serwetî vatê "Nê nê apo. Ma qandê xo nêgênê qandê muşterîyê ke ameyê dikanê ma, ma yê herînenê." Ap Ebûzerî zî vatê, "Haaa winî beno. Sendelî nayê pêser û bi zor a xo resnayê refandê corênan ke cixara rono. Wexto ke Ap Ebûzerî lebi-tîyayê cixaran rono, ma tunikê

xo dendikî, şekero qulikên ra kerdêne pir û ma remayê şîyê dûrî ra wînyayê Ap Ebûzerî ra. Ap Ebûzerî hetanî ke cixarey ronayê areqo sûr kewtê bi ci ser. Cixareyî ronayê, la wînyay ke ma çinî yê... Ma dendikî çerez kerdê û hiwayê.

Serwet bi a jewerî zî nêvindertê. Vatê "De haderê, ma no fin zî şîrê firîne." Ma verê xo dayê firûna Erasa. Qandê ke dewijî zaf ameyê Erasa, mişterîyê a firûne zafî bî. Postayê dewan pêro kîşt a firûne ra weriştê. Ma zî şîyê û dekewtê şêligo ke raya nanî paweno mîyan. Çend deqay tepîya ma vatê "De hadê! No saetên o ke ma yê tîya raya nanî pawenê. Qey ma domanê ti yî coka nanê ma berey danê?" Nanroşî zî vatê "De ka peranê

xo bidê ez nan bida şima." Ma vatê "Ma do çend finî pere bidê? Ma to pereyê ma nêgirewtî? To serê pereyanê ma zî nêdayo!" Ey zî vatê, "Key? Şima perey nêdayê!" Ey ke winî vatê ma zî zanayê ke o kekê xo Mehemedî ra zaf terseno, ma vatê "Bewnî ke ti nan û peranê ma nêdê ma do kek Mehemedî ra vajê!" Nanroşî zî vatê "Heyran, şima keko yî ra mevajê, vengê xo mekerê, ez nanê şima û serê peranê şima dana. Şima çiqas pere dabi?" Ma û wijdanê xo.

Rojên pîyê mi ma a kay ser o tepîştî. Ti mevaje ke ey hal û meselada ma ra şik giroto û ma teqîb kerdê. Pîyê mi mi ra pers kerd. Mi ci rê heme çî vat. Ey zî vat, "Qandê ke to heme çî mi ra raşt vat, ez zî şima ra vile talêr çiyê nêvana. Haydê ma şime dikanê Ap Ebûzerî." Ma şî. Pîyê mi selam da û vat "Ebûzer! Qaşo ti dikandar î ha! Nê qeçî yenê to xapênenê. Ecêba merdimê girdî çî qazix erzenê bi to..." Pê kuşat kerd. Pîyê mi Ap Ebûzerî ra heme çî vat. Û vetî xeylêkî pereyî day ci. Ap Ebûzerî qeub nêkerd. La pîyê mi vat "Eke ti nê peran nêgîrê dosteya ma qedîyena!" Ap Ebûzerî vat "Lîya Ap Husên. Nê kerseley tim ameyê û mi ra vatê Birinci bide. Mi çî zanayê ke ê yê mi xapênenê!"

Pîyê mi ma wîja ra zî girotî berdî firûnda Erasa. Dima mi ra vat "Şima zî mi rê soz bidê ke şima do fina nê kayanê winayênan nêkerê!"

Hepixaneyê Elbistanî

Gula Sûre û Ziwanê Dayîke

Firat BULUT

Ez dewe de bîya pîl. Keyê ma mezra de bi. Mezrayênda xewle, bê cîran, bê şênî bî. No sedem ra embaza min a tewr hewl û sadiqe xoza bî. Ez timûtîm serê kerran, koyan û biran mîyan de geyrayê.

Rojên ez fina hêgayêndê ma mîyan de geyrayê. Çîçek û gulân, babet-babetan ez pêşwazî kerdê. Cayêndo tehtin û bejik de, cayêndo wişk û war de ez raştê dargulên (gulêre) ameya. Gulê aye zaf sûr û rindekî bîy. Ez dormeyê aye de geyraya. Zaf bala mi antbî. O cayo tehtin de a dargule senî riwîyaybî. Ê gulê wina xasekî ê tehtî ser o senî abîyaybî. Mi nêşa terkê a dargule bikera, mi a dargule ra çend şaxî bi tewrdê rîçandê ci ya qilanay û berdî hêgayê ma mîyan de herra rindeke mîyan de karitî. Mi waşt ki a dargule şên bibo û hewna gulânê weşan û rindekan akero.

Ez her roje dormeyê a dargule geyrayê, mi awki dayê bi ci, vaşê dormeyê ci çînayê, mi dormeyê aye kendê, herre antê bi ci ke kokê aye rew xo tepêso, ê gulânê xo yê rindekan akero. Mi çend cefa werd zî a dargule xo nêtepişt. No fin mi şaxêndê ci ard, tenekeyên de herra sûr û qaline mîyan de karite. La fina a dargule xo nêtepişt...

Mi her mewsim şaxê a dargule ardî û baxçeyê ma mîyan de karitî. Heme ceribnayanê mi veng ra şîy. Mi se kerd mi nêşa xasekiye û rindekeyda a dargule ra baxçeyê ma zî para xo bigîro. Ez na jewere ser o zaf fikirîyaya. Mi nêzanayê ke gule zî sey bilbilî ya. Bilbil dekerdo qefeso altunên, ey fina vato "Ax welat!" Gule zî kamcîn ware de kî biriwîyo, wîja de bena şên, wîja de xasek a. Mi nêzanayê ke ê gulê sûr û xasekî sînayoxê azadîya xo yê, cayên ke tede xoser biriwîyê de xasek ê.

Ez ewro rewşa zimanê xo yê dayîke derg û dila dana pêver, xoza de çîyo ke xoser û goreyê xoza nêbo tamsar o, zûrayîn o.

Mi bi xo şîyês-hewtês serrî mektebanê tirkî de wend. Ez zaf rindek bi ziwanê înan a qisey kena. Bi a wendene ez zaf çî musaya. La tim û tim mezg û zerrîya mi de cayêndo veng estbî. Hîsanê mi de tim çiyêndo nîmçe esto. Seke merdim werdo bêsol û çîyo tamsar biwero. Qandê coy, tu wext mi nêşa xo tamam hîs bikera! Zanayena ke ez musaya, bi ziwandê marda mi nîya. Qandê coy ez a zanayene bêmana û kemî vînena. Ewro bi musayenda her vatena ziwanê ma ez estena xo hîs kena.

Dargula ke gulê sûrî akêrdê zî welda xo ra teber cayên de rîçe vera nêdayê, gulê rindekî anêkerdê. Musayena ke zimanê dayîka merdimî de nêbo, zerrîya merdimî a zanayene qeub nêkena. Wexto ke zerrî rîçeyanê a zanayene qeub nêkero, mezgê merdimî de vengane, hîsanê merdimî de şikite virazîyeno.

Qandê coy, ez ha cehd kena ki ageyra zimanê maya xo ser. Çend ke "tehtê wişkî û bêawe verdaye" bo zî ez do bê ey nêşa zerrîya xo mird, mezgê xo pir, hîsanê xo tamam bikera. Verênanê ma vato, cad nêmeyê serkewtişî yo.

Hepixaneyê Elbistanî

Wahîra Manga Şina Wahîrda Herî ra Do Wazena

U. Farûq ÇETÎNKAPLAN

Erebî bi hezar serran neftî ser o veyşan-teyşan mendî. Dinya di bê deva û xurmeyan çiyêndê înan çinê bî ew (û) nê-zanayê jî.

Ewro jî ro ci şik biyê ki xezî-nênda girdi ser o ronîşte yê. Çinêbiyayîşî ra reyayî, kewtî nîmetan mîyan. Vatişê mi no yo ki exlaqê mayo weş îslametey ra, ziwane mayo şîrin jî bav û kalandê ma ra, ma rê mîrat mendo. Exlaq û ziwane do şîrin ra kemaley virazêna, kemaley ra jî însanetey virazêna.

Kok û rîçeyê darên eki wişk bo, do nêşo awi bianco xwu zerre, dari do hêdî-hêdî biriziyoy, bihelisîyo. Kok û rîçeyê mîletan jî exlaq û zuwanê mîletan o. Exlaq, çiçî ra warî bibo zuwan jî goreyê ey şekil gîno. Eger dîn îslam bo, goreyê îslamî dêsê totikî do pirodeyo. Çiki "Her dari kokdê xwu ser o bena kuho". Zuwanî ra zuwan ferq esto. Zuwanê kuçan esto, ew zuwanê cem'etan esto. Cem'et, zuwanê xwu bi edebê dînî ya terbiye keno. Labelê zuwanê kuçan, çiçî raşt bêro ey hewadano, çiçî dekewo ci goşî ey rê beno muşterî. Bêparzûn gîno, bêparzûn jî vano. Ne exlaq maneno ne jî zuwan.

Verênan vatê "Kuçanî cadê xwu di giran a." Heme çî cadê xwu di gran o. Koyî cadê xwu di, deştî cadê xwu di, royî cadê xwu di gran ê. Ew cadê xwu di jî weş ê. Koyî bi vewr a, veyvî bixemil a, rezî bi engur a qîmet vînenê. Însan qesr û qonaxan di, heywan axuran di. Mar qulda xwu di, teyr halûnda xwu di, xezalî deştandê xwu di lîyaqê coydê xwu yê. Exlaq bi însanî ya, zuwano şîrin bi însanan a weş o, xeml û zînetê însanan o. Embazê kê rindî bê, kes do jî vera rindîye şîro. Qandê coy, exlaq birayê zuwanî yo. Eger exlaq, exlaqo salihîn bo, ters çin yo. Labrê exlaq, exlaqê kuçan bo, tertele û lerze do dest pa kero. Esl û fesl, jew bi jew zey îneyan û bîran a do bi-miçiqîyê. Îneyên bêawî, bîrên bêomidî do meştî rê bê mar û bê demaşkulan çiçî verdê!

Çimî cadê xwu di, birweyî

cadê xwu di, lewî cadê xwu di, zuwan cadê xwu di beno wahîre mana. Zuwan, meftaya aqil û qelbî ya. Mefta çinê bo aqil jî esîr o, qelb jî esîr o. Ewro ker-teyê meftaya ma şikate ya, riz-yaye ya, derbeder a. Zuwanê ma aqil û qelbdê ma rê bîyo xerîbê xerîban. Her mexlûqat bi zuwandê xwu ya, derdê xwu ano zuwan. Çi eybêndo giran o ki zuwanê ma heme hetan ra derbeder û heme cayan ra qewirîyayo.

Serê vajekên/kelîmeyên çendên-çendên cezayî birrîyayî. Pîra hewtay serra, şina firûna nanî, mecbûrê na qîsa manena ki vana "Oxil bi tirkî mi rê nanên bidi!" Ser o jî serevde kenê vanê "Zuwanê kurdî, zuwanêndo medenî nîyo!" Hem dest û linganê ma girê danê him jî vanê, "De vazdê!" Bahdo jî vanê "Bewnî tiyê nêşenê, ti şo bi kalanan roşî, temaşeyê ma biki, yanê, mergê xwu bi-pawî!"

Çi şermêndo giran o ki zuwanêndo şîrin yeno qedexe kerdenî. Ez vana qey, dinya di nay ra deha ehmeqênda girdi, cayêna di çinî ya. Xwura kufr bi xwu ehmeqênda gird a. Zuwanî, ayatê Elahî yê, kam ki înkâr kero kewno zulm û kufrî mîyan. Wahîrê nê vatenan bisilman bo jî no hereket kufrî rê paştî dayen a, kufrî rê yarmetî ya! Nêweşeyênda gird a! Bi na nêweşî ya birayey do senîn virazîyo?

Zuwanzanê almanan vanê "Kam ki zuwanê xwu weş bizano, do bişo zuwanêna biasan bimûso, êki zuwanê xwu nêzano zuwanêna jî bireheteya

kes nêşeno bimûso." Kes derdê kesî nêzano. Hele hele nê zemanî di. Hele hele bi tamara mîlîyetêna tim û tim deyayo bindê qoltixandê ci ro se! Ew hele mileta kê, kê fehm nêkero se! Derdo nêante jî xwura no yo!

Vanê "Hina ameyo hina şîyo" melûnî.

"Ti çend bilûnê do cira hend boy bêro."

Vanê "Vengê xwu meki."

"Bewnî nan û awda xwu."

"Bewnî her kes kewto nandê xwu dima."

"Kilawa xwu, xwu sere ro tepşî, to rê na bes a."

Nê nesîhetan ra, boy û be-xara tersî û teraley yena.

Goreyê nê vatenan, kes xwu rê jî, merdimandê xwu rê jî, ew zuwan û edetandê xwu rê jî beno kovî, xwu erzeno hewt koyan pey. (Kovîyê peydê hewt koyan.) Wa kes xwu rê bimiro nê halî vêriyo. Coydê heywanandê kedîkerdan ra do çî xeyr bêro?

Îsaneya ma ma rê vêşî vîneyena. Zuwanê ma vêşî derg yeno şarî rê. Şar bi zuwandê ma ya beno nêweş. Huzurê ci remeno, tamê fekdê ci virrêno! Bi çimandê xwu ya ters-ter wi-nînê ma ra. Tenya jû zuwanî rê akerde yê goşê ci. Zewmbî nêzanê, kesî nas nêkenê, xwu danê cahîley ro. Çaxo ki ma qisey kenê, vanê, "No çiçî yo, no jî zuwan o!" "Ma yê fehm nêkenê, bi tirkî qisey bikerê!" "Dîne îslamî di nîjadperestey çinî ya!" Fekê ma gîne, ma jî saf-saf bêhes û bênefes, vengê xwu nêkenê ew şinê wayirda herî ra do wazenê!

PAYÎZ

Ti şîya
şewêka lacîwerde de
ruhê mi ser o
herinda lewanê to.

Estareyan tarî best
to dima
deryayan sîya
û

êdî boya gulan nîna
hewnanê mi ra.

Vilîkî
nimnenî
rengin-rengin
guneyê ma.

Qeder
newe ra
nusîyêno
to dima.

Ti pey hewt koyan
pey hewt royan de
sey vewre bêvenge
bi keder

bi keser
xemgîn-xemgîn
şefeqê qedîfeyinî
pawena.

Ez paytextê tenayî de
behiştê esmerî ra dûrî
dem payîz
dewran payîz

zerrîya mi
binê baskê hewrî de.
Hinî hayîya mi
ne qudretê qîsa ra
ne zî
hukmê eşqê pîrozî ra
esta.

Tena
her reya ke lire cenîyêna
wisar yeno vîrê mi

û
sayî derisîyênî
sey verî
şîrin-şîrin
sayêra mi ra.

J. Îhsan ESPAR

Ferhengek

beşdar, -e: katılan; katılımcı
birîne (m): yara
bulîşîyayîş (n): emekleme
daşinasnayene: tanıtılmak
destpêk (n): başlangıç
dirbete (m): yara
doman, -e: çocuk

elafîye: sımarslık
estune (m): stun
ferhengsaî (m): sözlük
oluşturma
fin: defa, kez
hêga (n): tarla
karitene: (ağaç) dikmek

komel (n): toplum
komele (m): dernek
perwerde (n): eğitim
proses (n): süreç
qeç, -e: çocuk
rewşe (m): durum
riwîyayene: yeşerme

ro (n): nehîr
serkewtiş (n): başarı
serrgêre (m): yıldönümü
uskura (m): tas
xoza (m): doğa
zerze (n): sürgü

Yew bî yew çin bî, yew ca de pîrêk bi pişa xo ya ciwîyayne. Rojêk pîre veng dana pişa xo û vana:

-Şo adir weke û quşxaneyê ma bide ser, wa awa ma bibe germin.

Pişe kena nêkena adir wenê-beno. Ewnîyena çeçêk adir ha uca de yo. De pişe ya! Ca de mîza xo kena adirî ser û o çele zî şino hewn a. Pişe pîze ferek-nena, nata-weta ewnîyena kena ke çîyêk binano xo fek ra. Belê, mast ha cayê xo de sey vewre bereqîyeno. Pişe hêdî-hêdî xo kaş kena verê mastî. Pişe mast wena û xo kena mird. Xora barê çimê xo zî nêverdena. Dima şina serê kuwarî nexş kena û xo mezeqnenana. Pîre yena keye ke çî bivîno! Adir-madir çin o. Pîre vana:

-Erê pişê to qey adir wenê-kerd?

Pişe vana:

-Wilay ez nêşkaya adir werkerî la çeçêk estbi, o zî mi kerd hewn a.

Pîre hewna persena:

-Ê to çî sebeb ra mast werd?

Pişe zî cewab dana:

-Ez bibîya vêşan û mi werd.

Qey ez pîzeyê xo mird nêkî?

Nê têveronayîşî ra dima pîre xo bi xo vajîyena vana, "ez heyfê xo senî ti ra bigêrî?" Naye ser o fikrîyena. Dima planê xo virezena. Meqesêk gêna xo dest û şina kuwarî ser, verê pişe de nişena ro. Gileyê pîre derg ê. Pîre gilanê xo û boça pişe cira kena. Barî û warî kewena pişe ser. Pişe pîre ra vana:

-Boça mi bide!

Pîre vana:

PÎRE Û PIŞE

Arêkerdax: Xeyrî YAŞAR

-Temam, ez dana to labelê ti zî şo mastê mi bîya hema?

Pişe şina verê manga û vana:

-Şit bide mi bena kena mast, dana pîre boça xo gêna, şina keyeyê xalanê xinzîran û çemçeçanê binê gozêran.

Manga vana:

-De şo mi rê vaş bîya ez şit bidî to.

Pişe mil kena çewt û şina merge ra vana:

-Mergê! Vaş bide mi, ez bena dana manga, manga şit dana mi, ez bena kena mast, dana pîre, pîre ra boça xo gêna, şina keyeyê xalanê xinzîran û çemçeçanê binê gozêran.

Merge vana:

-De şo mi rê awe bîya ez biwerî.

Pişe bineyna mil kena çewt û şina hênî ser derdê xo wina vana:

-Hênî! Awe bide mi bena dana merge, vaş gêna dana manga, şit gêna kena mast, dana pîre, boça xo gêna, şina keyeyê xalanê xinzîran û çemçeçane binê gozêran.

Hênî zî edet nêxerepnenî û vano:

-De şo mi rê hewt hebî kênan bîya wa serê mi de kay bike.

Gure bi zor. Pişe şina kênan ra waştîşê xo vana la kênayî zî xo ligan ra gêrenê. Ê zî solan wazenê. Pişe şina verê solderzî.

Vana:

-Solderzî! Solan bide mi, ez bena dana kênan, yenê serê hênî de kay kenê, awe gêna dana merge, vaş gêna dana manga, şit bena kena mast, dana pîre, boça gêna, şina keyeyê xalanê xinzîran û çemçeçanê binê gozêran."

De biewnîye gureyê Homayî ra. Solderzî zî boya hakan anta. O zî di hebî hakan wazeno. Pişe xo bi xo vajîyena vana, "wilay miletî nîyet xerapnayo la ez se bikî, boça hîna ferz a." Şina serê siloyî kerge ra hakan wazena. Kerge zî înanê ke nîyet xerapnayo, înan ra ya. A zî qut wazena. Êdî moralê pişe gelek beno xirab. Şina kuwarî ra vana:

-Kuwarî! Qut bide mi, bena dana kerge, hakan gêna, solderzî weno û solan dano, kênayî solan pay kenê serê hênî de kay kenê, awe gêna dana merge, vaş gêna dana manga, manga wena şit dana, kena mast, dana pîre, boça gêna şina keyeyê xalanê xinzîran û çemçeçanê binê gozêran.

Kuwarî zî ci ra vano çamur bîya bisawe mi ra hema ez qut dana to. Pişe nê waştîşê kuwarî zî ana ca.

Hema qut gêna bena dana kerge, kerge wena hakan dana, solderzî gêno weno dima solan dano, kênayî kenê pay serê hênî de kay kenê, awe gêna dana merge, vaş gêna dana manga, manga wena şit dana, bena kena mast dana pîre, boça gêna, şina keyeyê xalanê xinzîran û çemçeçanê binê gozêran. Sanika ma zî tîya de qedîya.

ÇEND VATEYÊ VERÊNAN - 4*

- Kam nêşka xo, yewna eşkeno ci.
- Kermê dara însanî xem o.
- Kerraya qije kerrayanê pîlan tepîşnena.
- Kesa pê deyax a koyan vîyarnena.
- Kêna ameye zewaj, qaqibnena sey zeraj (zerence).
- Koyê deyaxî dima deşta duze esta.
- Koyo berz nêgeno lerz.
- Kutiko ehmeq, vergan vîneno bira û wak.
- Kutiko mird gêreno versî.
- Kutiko nezan vergî rê vano "Bira."
- Kutik bî pîr, cinawirî keno xo vîr.

*Not: Nê vateyê verênan hetê embazanê zindanî ra arê dîyayê.

ZERRÎ

Awi yena, awi away wesar a
Pêl dona, pêl dona, pêl dona on qarû
Darû nimend, darû nimend nîngan di
Nêşano bîro, nêşano bîro imsarî

Koyî Mişraq, koyî Mişraq pawite
Leweyî Bawkal, leweyî Bawkal tîd rûte
Dardî zerrî, dardî zerrî mi pars biki
Qesbaya mi, qesbaya mi bîya lete

Şefeq aridi, şefeq aridi qalî-xeberî
Newe vil kardibî, vil kardibî dar û berî
Qala weşî, qala weşî to aridibî mi rî
Silom karidi, silom karidi birayê mi Agirî
2009

Adir Tilistone

Vaj mi ra

Koyê berzan, berzê vewran, hoyrê baran, vaj mi ra
Rinda amnan, tîncaxortan, vengê eşqan, vaj mi ra.
Halê rindan, tornê mirdan, keyna girdan, ça der a
Awka şehran, gilê lerzan, şermê cin'yan, vaj mi ra
Serdê koyan, germê deştan, velgê kaşan, ça der a
Girdê eş'ran, heqqê gencan, şikrê zerran, vaj mi ra
Kermê sayan, kendê mişkan, tersê maran ça der a
Merdê goran, ternê daran, dengê veyşan, vaj mi ra
Tîncaxaşman, kîbrê erdan, rengê mirdan, ça der a
Persê ver'nan, eslê merdan, hemdê nanan, vaj mi ra
Xortê Bermaz, ferqê kaşan, deştê zerdan ça der a
Sebrê mayan, hesrê çiman, nem'rê destan vaj mi ra
8 Çile 2012

Ednan BERMAZÎ

Çend Metnê Ma yê Tarîxî

Nê her di metnê cêrinî 1963 de rojnameyê **Roja Newê** de weşanîyayê. Goreyê melumatê ke Malmîsanij û M. Lewendî danê, Îstanbûl de bi tarîxê roja 15.5.1963 tena yew hûmara **Roja Newê** vejîyaya, çunke hetê hukmatê dewleta tirkan ra bi îdîaya propagandaya kurdîti qedexe bîyo û mudirê berpirsî-yarî yê rojnameyî zî ameyo tewqîf kerdene.

Çiyo balkêş nameyê rojnameyî bi kirmancî (zazakî) yo. Xeber û nuşteyî zafane bi tirkî bî zî çend metnê kirdaskî (kurmanckî) û di hebî zî metnê kirmancî tede estê. Rojname de ca dîyayo ferhengê tirkî-kurmanckî-dimilî (zazakî) zî. **Roja Newê** rojnameyanê kurdan ra reya verên o ke ca dayo lehçeya zazakî.¹

MACERA Î SILÊMONÎ GINCE

Silemonê Gince hazar û new se w hîris û heşt de Hereketê Dersîm de menfî bi. Ama be Wilatê Çanakkale. Uca ra kî da be Qaza Bayamîçî. Juy roje qaymaqamê Bayramîçî pêro menfîyû dano arê, înu ra vano ke :

- Emrê hukumatî esto, îta de milk danmê suma.

Uca ra Silemonê Gince qesê ceno, vano ke :

- Qaymakam Beg, rind qesê mi gos ser ne. Melmeketê ma de, Ergan'e Surbahan'e, Maxaçur'e Birastîk'e de yane nî çar deûn de milkê mi esto. Vîştö ponc hazarî darê herugê mi estê. Poncas hazar kok hengura mi esta. Ju kî axurade mi bîye, zurî mebo, hati ra mangî zene nene kone zerre, çêberê doten

de nalke ses asmî re pîya vecîne tever. Naxirê mi, vîştö ponc tenî şuwane şuarî çirayenene. Î çax no Muzur kî kolê m' bî.

Uca ra Muzurî vat ke :
- He ... he ... he ...he ...
heyya ka ...ka ...ka ...ka
...ymakam beg, e ... e...e ... ez
ku ...ku...ku...koley Si ...si ... si
... si ...Silemon Axa yû.

Qesenê Silemon Axayê qaymakam înam kerd. Ci re vat ke :

- Silemon Axa, wîlatê Çanakkale daane rê gucê mi nesono ci. Qaza Bayramîçî kî to rê des nêdana.

Qesê qaymakamî rê pêy ra

Silemon Axa ebe halvalenê xo vecîya teber. Raa ra hevalanê xo ra Alîşan vat ke :
- Zana Silemon Axa ? Sirixade me esta, çengel ken tira, Koyê Gazdaxî-ye ser ra Akdenîz de masîyû seyt ken.

Silemon Axa kî :
- La lao, a sirxe kot de darêna wê ?

Alîşanî ci rê vat ke :
- A axuro sima pîlle de darên wê.

Na qesê ser ra Silemon Axa miradiya :

- Heya heyra bra. Hin ki axure bîye, nîya kî sirixe bena.

Wat pêra kî halvalonê xo ra birîya ya. Hurdî hurdî na lawike vate :

«Koyê Muzurî duman o, pînika mi lerze kena

Yare m' koûn ser ra yena xebra xeyre ana

Ti ya, ti ya, newe vecîya,
Beşlîyê hermî ya, saatê vilî ya,

Taqatê zonî ya, dîlega zerrî ya.²

XONA HECÎ

Na deyîri (lawike), yew keyneka Bîngolîji eşta nişaniyê xo ser. Nişanî na keyneki, Cengê (Herbê) Dinyawo Yewin (1914-1918) di şîyo ceng ow wica di şehîd bîyo. Na deyîri, be'dî bîya deyîra kay.³

No metn kitabê **Albert von Le COQ** de ke sey di cildan bi nameyê "Kurdische Texte-I, -II" ke 1903 de Berlîn de çap bîyo hem bi alfabe yêka xususî hem zî bi alfabe ya erebkî neşr bîyo. Mîyanê her di metnan de tayê ferqê qijkekî estbî. Transkrîbekerdiş de mi her di metnî pîya esas gi-rewtî. (Roşan Lezgin)

HİKAYETÊ UMER İBNİ ELİ KÛSA

Arêkerdax: Albert von Le Coq

Hikayetê İbrahim Paşa Lefzê Zaza

De zemanê de İbrahim Paşa estibî. Paşayê Misrî bî. Misir re vecîya qaydê melmeketî zebt bikero. Padişa piro amebi xedeb. Va, hêzê nê çiçiyo, ez padişa wam. Paşayênî estbî namedê ci Hafiz Paşa bî, emrê ey kerd, va şo bi ser. Hafiz Paşa eskerê xo top kerd şî bi ser. Şî ba Nizîb, ordî wica qurmîş kerde. Ordîya İbrahim Paşa

ame bi Muzar (?) de rona. Pê rê xeber rişet. İbrahim Paşa elçiyê xo rişet ba ordîya Hafiz Paşayî miyan. Elçi xeber arde va, taxtaxê xo qurmîş kerdo, Hafiz de xeyma xo de kêf û zewqde dir o. İbrahim Paşa emr kerd ba ordîya xo, her kesî hazir bin ba silahê xo ro, ez o emşo basxûn bedî ba ordîyan Hafiz Paşayî. İbrahim Paşa emrê bîmbaşîya kerd va her kesî tabura xo tenbîh bikero, eskerê her kesî çadira xo de ecifinê, vinirê. Eci-vistena tepîya, Paşayî saet panc de ordî ante be ordîya Hafiz Paşayî. Halbukî xebra Hafiz Paşayî çiyê ra çinê ya. A ya tepîya İbrahim Paşa basxûn da bi Hafiz Paşayî. Top û tifengî başlamîş kerdî bi miharebe. A şew saet panc heta sebah ra İbrahim Paşa xalib bî. Ordîya Hafiz Paşayî bozilmîş bî we nîme kiştî we nîme jî yêsîr bî. Çiqa erzaq cebilxane estbî zebt kerdî. Hafiz Paşayî firar kerd şî bi İstanbul. Padşah piro amebi xedeb. Va min te rişete mi rê ey bigêrê, te ordîye batirmîş kerd, te ameyê bi ma ser de. A ya tepîya İbrahim Paşa ordîya xo girot şî bi Misir.

Serê bonê Hacî yo meydon o, Binê bonê Hecî yo meydon o. Yo meydonê astoron o, Riza Beg mayîni kay dano. Reş çawîşo merdarin o, Keno arê xortonê Kirdon o. Verê yîne dono çi ca k' giron o, İnşala yo tira nêmono. Her way vona, he way vona, Herway vona Xona Hecî. Çimê to siya yê ze eçkîcî, Birîyê to qeytanê gicî. Ti Homê kena ti gu mi rê vecî, To vîni hema tiya ra vecî. Ti şermayena etya vecî, Mi rê bê verê bonê 'Elî Qicî.⁴

¹ Malmîsanij & M.Lewendî, Li Kurdistanê Bakur û li Tirkîyê Rojnamegerîya Kurdî (1908-1992), Öz-Ge Yayınları, 1992, s.159-162

² B'ewnî: Roja Newê (Kürtçe-Türkçe Gazete), No : 1 (15-V-1963) İstanbul, r: 4 (**Notê Malmîsanijî**)

³ No îzahetê vernîya deyîri, ma tirkî ra tada dimilkî. B'ewnî: Roja Newê (Kürtçe-Türkçe Gazete), No: 1 (15- V-1963) İstanbul, riperr: 4 (**Notê Malmîsanijî**)

⁴ Na mesela û deyîre hetê Malmîsanijî ra rojnameyê **Roja Newê** ra ameya girewtîş û "Hêvî, Kovara Çandîya Giştî, Hejmar 3, Parîs, Sebat 1985, r. 113" de weşanîyaya. Mi sey şekîlê orjînalî uca ra neql kerdîy. (**Roşan Lezgin**)

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

çimdîk (Çewlîg)
çimgaye (Gimgim)
ronak (Gêl)

Kurmanckî: çavdîk, çavga, çavê ga, çavmasî
Sorani: gencê bêqam, law
Gorani: gulewehare, gulî new-rozan
Latîni: Adonis
Türkçe: keklik gözü